

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 357

van **JOHAN DANEN**

datum: 16 januari 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Omgeving Genk-Zuid - Verhoogde dioxine- en pcb-waarden

Op 15 december 2022 stelde de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) tijdens de vergadering van de stuurgroep leefmilieukwaliteit Genk-Zuid de nieuwe resultaten van de luchtmetingen voor.

Uit deze gegevens bleek dat er voor nikkel in de periode 1 september 2021 - 31 augustus 2022 een overschrijding was van het niveau voor een gezondheidkundig niet-verwaarloosbaar extra kankerrisico bij levenslange blootstelling (2,5 ng/m³; WGO-norm). Deze overschrijding (glijdend jaargemiddelde) werd vastgesteld op zowel meetplaats GK05 (5 ng/m³) als meetplaats GK11 (16 ng/m³). De EU-streefwaarde van 20 ng/m³ werd niet overschreden.

De gemeten nikkelconcentraties vertonen in 2022 een stijgende trend ten opzichte van 2021. Deze stijgende trend wordt ook vastgesteld voor de parameters chroom en mangaan. De stijgende trend is echter meer uitgesproken voor mangaan, maar de WGO-advieswaarde wordt niet overschreden (WGO: Wereldgezondheidsorganisatie).

De advieswaarde van de Wereldgezondheidsorganisatie voor fijnstof (meetpunten GK06 en GK11) wordt, met uitzondering van 2016 (PM10), in geen enkel jaar gehaald. De WGO-advieswaarden voor PM2,5 (jaargemiddelde en daggemiddelde) en PM10 (jaargemiddelde) worden sinds de start van de metingen steeds overschreden. In de periode 2015-2022 waren er geen overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor PM10 en PM2,5. Het is verontrustend om vast te stellen dat het PM10-jaargemiddelde in Genk (25 µg/m³) in 2021 hoger lag dan het gemiddelde voor Vlaanderen (21 µg/m³) en dat bovendien de gemeten concentraties al 3 jaar op rij stegen. Ook het PM2,5-jaargemiddelde lag in Genk in 2021 hoger dan het Vlaamse gemiddelde (12 µg/m³). In de eerste 8 maanden van 2022 worden de WGO-dagadvieswaarden voor PM2,5 en PM10 al overschreden.

Een ander aandachtspunt zijn de depositiewaarden van dioxines en dioxineachtige PCB's. Nadat in 2019 en 2020 verhoogde waarden werden opgetekend in de buurt van het shredderbedrijf Euregio Recycling Belgium (ZU02), werd er besloten om vanaf 2021 de meetfrequentie op te drijven tot 6 stalen per jaar. Aanvullend besloten de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en de afdeling Handhaving om vanaf april 2022 een extra meetpost op te richten (ZU03) in het verlengde van de meetpost ZU02, op ongeveer één kilometer van Euregio Recycling Belgium. De meetpost ZU02 ligt ruimtelijk gezien in industriegebied, maar in de onmiddellijke omgeving bevinden zich wel (conciërge)woningen en een agrarisch gebied waardoor het zinvol is om de meetwaarden te toetsen aan de drempelwaarden. Uit de meetgegevens blijkt dat sinds januari 2021 de

drempelwaarde maanddepositie (21 pg TEQ/(m².dag)) zonder uitzondering elke maand overschreden wordt. Ook de drempelwaarde jaardepositie (8,2 pg TEQ/(m².dag)) werd in 2021 ruim overschreden.

Naar aanleiding van de verhoogde depositiewaarden van dioxines en dioxineachtige PCB's besloot het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) in oktober 2019 een maïsmonster te nemen van een perceel in de buurt van de meetlocatie in Zutendaal (ZU02). Dit maïsmonster bleek niet-conform voor de som van PCDD/PCDF en DL PCB's waarna de maïs niet meer mocht worden gebruikt voor het voederen. De minister liet ook weten (schriftelijke vraag nr. 1132 van 17 juni 2021) dat het FAVV in maart 2021 een overleg organiseerde met de VMM en de afdeling Handhaving om kennis uit te wisselen over shredderbedrijven ter voorbereiding van hun campagne. Het FAVV ging alle informatie (onder andere de resultaten van de VMM en van landbouwactiviteiten) samenleggen en op basis daarvan zou het agentschap een campagne uitrollen. Het FAVV zou de VMM op de hoogte houden van het verloop van deze campagne.

Op mijn schriftelijke vraag nr. 1132 van 17 juni 2021 antwoordde de minister dat zowel de afdeling Handhaving als de exploitant (in functie van zelfcontroleverplichtingen) emissiemetingen hadden uitgevoerd en dat de resultaten steeds voldeden met betrekking tot stof en dioxine-emissies en dat de waarden voor PCB's niet verhoogd waren. In antwoord op een opvolgvraag (nr. 1003 van 30 juni 2022) liet de minister weten dat bij een onaangekondigde luchtemissiemeting in november 2021 door de afdeling Handhaving geen tekortkomingen werden vastgesteld. Wel werd er tijdens een eerdere controle (oktober 2021) vastgesteld dat er nog winst te behalen viel op het vlak van het inperken van diffuse emissies. Het bedrijf werd aangemaand om extra specifieke maatregelen te nemen, zodat stofemissies verder worden geminimaliseerd. Hierbij heeft de afdeling Handhaving rekening gehouden met de sectorale voorwaarden van VLAREM III waaraan het bedrijf vanaf 17 augustus 2022 zal moeten voldoen (VLAREM: Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning).

In haar antwoord wees de minister er ook op dat het moeilijk is om een directe link te leggen tussen de verhoogde depositiewaarden en specifieke activiteiten bij de schrootbedrijven. De minister gaf wel aan dat er op dit vlak verder stappen werden gezet. Zo werkt de VMM samen met het Departement Omgeving (Handhaving, GOP, VPO), het agentschap Zorg en Gezondheid (AZG), de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en het FAVV rond de problematiek van dioxines bij schrootbedrijven. In deze werkgroep zouden onder andere acties rond bronbepaling uitgewerkt en geëvalueerd worden.

1. Zowel voor de gemeten concentraties aan de zware metalen nikkel, chroom en mangaan (lucht, glijdend jaargemiddelde) als voor de concentraties aan fijnstof (PM_{2,5} en PM₁₀) wordt een stijgende trend vastgesteld. Voor fijnstof (PM₁₀) zet deze stijgende trend zich al 3 jaar door.

Hoe kan de stijgende trend van deze parameters verklaard worden?

2. De depositiewaarden van dioxines en dioxineachtige PCB's zijn eveneens een aandachtspunt, zeker voor wat betreft de meetlocatie ZU02 die in de buurt ligt van (conciërge)woningen en agrarisch gebied. De minister heeft al meermaals laten weten dat er bij (on)geplande luchtemissiemetingen geen overschrijdingen van de vigerende wetgeving worden vastgesteld. Toch tonen de meetresultaten aan dat deze depositiewaarden in de onmiddellijke omgeving van het bedrijf hoog zijn.

- a) Blijkbaar volstaat het niet om te voldoen aan de vigerende wetgeving om de depositiewaarden op een laag niveau te krijgen.

Hoe worden de hoge depositiewaarden op meetlocatie ZU02 verklaard?
 - b) Worden deze verhoogde depositiewaarden nog steeds door de VMM gemeld aan het FAVV en het agentschap Zorg en Gezondheid?
 - i. Is de minister op de hoogte van het gevolg dat aan deze melding werd gegeven door het FAVV en het AZG? Welk gevolg werd er aan deze melding gegeven?
 - ii. Heeft het FAVV bijkomende onderzoeken uitgevoerd en de resultaten daarvan gemeld aan de VMM?
 - c) Een werkgroep die bestaat uit de VMM samen met het Departement Omgeving (Handhaving, GOP, VPO), AZG, de OVAM en het FAVV zou rond de problematiek van dioxines bij schrootbedrijven gaan werken.
 - i. Wat is de stand van zaken van deze werkgroep? Hoe vaak is deze werkgroep al samengekomen?
 - ii. Wat zijn de (voorlopige) resultaten of realisaties van deze werkgroep?
 - d) Het FAVV ging alle informatie (onder andere de resultaten van de VMM en van landbouwactiviteiten) samenleggen en op basis daarvan zou het agentschap een campagne uitrollen. Het FAVV zou de VMM op de hoogte houden van het verloop van deze campagne.
 - i. Werde er ondertussen een campagne uitgerold door het FAVV?
 - ii. Werde de VMM hiervan op de hoogte gebracht? Werde de VMM of een andere Vlaamse instelling/dienst betrokken bij het uitwerken van deze campagne?
3. De afdeling Handhaving had in oktober 2021 vastgesteld dat het bedrijf nog winst kon halen op het vlak van het inperken van diffuse emissies. Het bedrijf werd dan ook aangemaand om extra specifieke maatregelen te nemen, zodat stofemissies verder geminimaliseerd konden worden.
- a) Heeft het bedrijf de nodige maatregelen al getroffen?
 - b) Werden deze maatregelen gecontroleerd door de afdeling Handhaving?
 - c) Werden de gevolgen van deze maatregelen al empirisch vastgesteld?
4. De 3 gemeten depositiewaarden van dioxines en dioxineachtige PCB's ter hoogte van het (nieuwe) meetpunt ZU03 (woongebied) overschreden de drempelwaarde maanddepositie niet, maar de laatste meting was wel sterk verhoogd ten opzichte van de vorige twee metingen.
- a) Werden er sinds september-oktober 2022 nog metingen uitgevoerd?

- b) Wat waren de resultaten van deze metingen? Werden er overschrijdingen vastgesteld?
- 5. Vindt de minister de luchtkwaliteit in Genk-Zuid aanvaardbaar? Zo niet, welke maatregelen zal zij nog nemen om de luchtkwaliteit in Genk-Zuid te verbeteren?
- 6. Naast de luchtkwaliteit is de bodemkwaliteit eveneens een belangrijk issue.
 - a) Heeft de minister zicht op de bodemkwaliteit in Genk-Zuid?
 - b) Wordt die bodemkwaliteit gemonitord? Op welke manier?
 - c) Vindt de minister die kwaliteit aanvaardbaar?

ANTWOORD

op vraag nr. 357 van 16 januari 2023

van **JOHAN DANEN**

1. Op 15 december 2022 stelde de VMM de resultaten van de luchtmetingen voor. Op dat ogenblik waren de resultaten tot en met augustus 2022 beschikbaar. Voor fijn stof zijn ondertussen de resultaten van het volledige jaar 2022 van deze meetplaats gevalideerd. Het jaargemiddelde van PM₁₀ van 2022 is 24 µg/m³ en is vergelijkbaar met de jaargemiddelden van 2020 (23 µg/m³) en 2021 (25 µg/m³). De jaargemiddelden van 2020 tot en met 2022 liggen hoger dan het jaargemiddelde van 2019, dit kan echter gecorreleerd worden met de meteo-omstandigheden. De meetpost staat ten noordoosten van Aperam, bij wind uit zuidwestelijke richting staat de meetpost onder invloed van de emissies van Aperam. In 2019 kwam de wind voor 43 % uit de zuidwestelijke sector, terwijl het aandeel van de zuidwestenwind in de periode 2020-2022 schommelde tussen de 48 en 51%. Voor fijn stof (zowel PM10 als PM2.5) zijn de laatste drie jaar de jaargemiddelden vergelijkbaar en is er geen stijgende trend.

Voor nikkel, chroom en mangaan zijn op dit ogenblik de resultaten tot en met november 2022 beschikbaar op de VMM website.

Voor nikkel was het jaargemiddelde in de periode 2019-2021 stabiel (14 ng/m³). Het gemiddelde voor de periode januari-november 2022 bedraagt 15 ng/m³ en is dus iets hoger. Vooral in februari werd een hoog maandgemiddelde voor zware metalen gemeten. Dit was een stormachtige maand met hoge windsnelheden en veel zuidwestenwind (77%). Ook voor nikkel is er geen stijgende trend.

Voor chroom en mangaan zien we – in tegenstelling tot nikkel – de laatste drie jaar wel een stijgende trend. Er is momenteel geen eenduidige verklaring voor de stijging van chroom en mangaan. Volgens Aperam zou de stijging van chroom en mangaan mogelijk te maken hebben met variatie van productmix.

2. a) Depositie-metingen geven een idee van de historische en de actuele vervuiling op een locatie. De actuele vervuiling is hierbij de som van geleide én diffuse emissies. De (on)geplande luchtemissiemetingen die bij het bedrijf plaatsvonden, waren geleide emissiemetingen.
Net als bij de andere schrootbedrijven met shredderinstallaties in Vlaanderen is het niet evident een directe link tussen de verhoogde depositiewaarden en specifieke activiteiten bij deze bedrijven aan te tonen. De depositiewaarden geven immers een gemiddelde concentratie weer over een langere periode en zijn afhankelijk van meteorologische omstandigheden.
- b) De VMM bezorgt alle meetresultaten steeds aan het FAVV en het Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG).
 - i. FAVV voert jaarlijks routinecontrolemetingen uit, onder meer in de buurt van de schrootbedrijven met shredders in Vlaanderen waar de VMM verhoogde depositiewaarden meet.
AZG oordeelt of de gemeten depositiewaarden al dan niet een risico inhouden voor de humane gezondheid. Afhankelijk van hun besluit, lichten zij de bewoners in de buurt van de meetlocaties hierover in en geven zij advies over het eten van lokaal geteelde groenten en gekweekte eieren.

- ii. FAVV heeft de resultaten van de routinecontroles in 2019-2021 en de specifieke campagne nabij schrootbedrijven met shredders voorgesteld op 25 november 2022 aan VMM, Departement Omgeving (Handhaving, GOP, VPO), AZG en OVAM.
- c) i. De werkgroep formuleerde volgende maatregelen in de directe omgeving van schrootbedrijven met shredders om de blootstelling aan dioxines/PCB's via verspreiding van lucht verder te verminderen:
- Afleiden van een hanteerbare actuele toetsingswaarde voor PCB's/dioxines in depositie;
 - Uitbreiding van de monitoring van de depositie van dioxines en PCB's in samenwerking met de bedrijven;
 - Verder inzetten op emissiereductie bij schrootbedrijven met shredder, door o.a. de herziening van de BBT-studie schrootverwerking en sloperij en een opvolgingsplicht in de vergunningen van de schrootbedrijven met shredder;
 - Opvolgen van de Waalse humane biomonitoringsmeetcampagne nabij schrootbedrijven met shredders.
- De werkgroep kwam in 2022 vier keer samen.
- ii. De VMM heeft VITO de opdracht gegeven om nieuwe drempelwaarden af te leiden voor dioxines en PCB's in depositie. Dit project is op 16 januari 2023 van start gegaan en zal dertien maanden duren.
- De werkgroep is in overleg met Denuo, de Belgische federatie van de afval- en recyclagesector. In samenwerking met de sector wordt bekeken hoe een uitgebreide monitoring en opvolging van de resultaten kan opgezet worden en hoe deze in de vergunningen van de bedrijven kan opgenomen worden.
- De herziening van de BBT-studie schrootverwerking en sloperij is goedgekeurd en zal dit jaar opstarten.
- VPO zetelt in de stuurgroep van de humane biomonitoringscampagne die plaatsvindt nabij Waalse shredders.
- d) i. In 2021 voerde het FAVV enerzijds metingen uit van dioxines en PCB's in landbouwproducten die geteeld worden rond schrootbedrijven met shredders in Vlaanderen, daarnaast werden ook de routinecontrolemetingen uitgevoerd.
- ii. FAVV stelde de resultaten van de metingen voor aan de werkgroep op 25 november 2022. Enkel FAVV was betrokken bij de uitwerking van de campagne, maar baseerde zich hiervoor onder andere op de meetgegevens van de VMM.
3. a) Om diffuse stofemissies verder in te perken heeft het bedrijf de volgende maatregelen getroffen:
- Overkapping van de transportbanden van het verwerkte schroot.
 - Het stopzetten van de structurele buitenopslag van het shredderafval (fluff). Het shredderafval wordt heden verwerkt in een recyclageplant die in een hal is gevestigd. Hierbij komen er geen diffuse emissies vrij.
 - Er is bijkomende verneveling en besproeiing voorzien ter hoogte van de opslag van de shredderoutput en de shredderkamer.
 - Het bedrijf beschikt over een eigen veegwagen die dagelijks actief is.
 - Interne opleiding wordt voorzien voor de medewerkers zodanig dat zij voldoende op de hoogte zijn van de procedures.
- b) De praktische uitvoering van hierboven vermelde maatregelen werd door afdeling Handhaving vastgesteld tijdens onaangekondigde steekproefsgewijze controles.
- c) Afdeling Handhaving kan enkel voortgaan op de visuele waarneming van de aanwezigheid en werking van hierboven vermelde zaken. We verwachten dat deze maatregelen een positieve invloed op de resultaten van de immissiemetingen zullen hebben.

4. a) Op meetlocatie ZU03 werd in november-december 2022 een depositiemeting uitgevoerd.

b) De resultaten van de depositiemeting van november-december 2022 zijn nog niet beschikbaar, maar zullen binnen enkele weken raadpleegbaar zijn op <https://www.vmm.be/lucht/meer-polluenten/dioxines-en-pcbs-in-depositie>.
5. De luchtkwaliteit in Genk-Zuid voldoet aan de Europese regelgeving voor alle onderzochte polluenten.
Voor dioxines en PCB's bestaat noch Europese noch Vlaamse regelgeving, enkel drempelwaarden die afgeleid zijn door VITO in opdracht van de VMM. In Genk-Zuid – evenals op andere meetlocaties in Vlaanderen – vinden soms overschrijdingen plaats van deze drempelwaarden. Een werkgroep samengesteld uit VMM, Departement Omgeving (Handhaving, GOP, VPO), AZG, OVAM en FAVV werkt samen rond deze problematiek. De werkgroep formuleerde verschillende maatregelen in de directe omgeving van schrootbedrijven met shredders om de blootstelling aan dioxines/PCB's via verspreiding van lucht verder te verminderen (zie antwoord op vraag 2c).
De regio Genk-Zuid wordt opgevolgd. Dit gebeurt enerzijds de bedrijven in de betrokken regio op te volgen tijdens de vergaderingen van de werkgroep, anderzijds door een nauwe samenwerking tussen de bevoegde overheidsinstanties.
6. a) De minister heeft zicht op de bodemkwaliteit via het geoloket waar bodemdossierinformatie kan geraadpleegd worden. Ze heeft tevens inzage in bodemdossiers, bodemattesten en woningpassen. Info is eveneens ter beschikking door de Grote Grondvraag en via de pfas verkenner.

b) De OVAM beheert een grondeninformatieregister (GIR) waarin ze gegevens over gronden opneemt die zij in het kader van het Bodemdecreet ontvangt.
Zodra bij de OVAM een eerste rapport van bodemonderzoek wordt ingediend, een schadegeval is gemeld of van zodra de gemeente een perceel als risicogrond heeft opgenomen in de gemeentelijke inventaris, wordt het perceel opgenomen in het GIR.
De OVAM beheert alle bodemdossierinformatie in het GIR. Op basis hiervan weet OVAM waar er nog bodemonderzoeken moeten gebeuren en wordt er nauw opgevolgd of (er nog) verdere maatregelen noodzakelijk zijn. Via het GIR zorgt de OVAM ervoor dat ernstig verontreinigde gronden tijdig worden aangepakt.

c) Zoals aangegeven in 6b) is het grondeninformatieregister leidend in het opleggen van onderzoeksverplichtingen en in het aanmanen of vastleggen van de saneringsplicht. Het grondeninformatieregister is gebaseerd op grondniveau en niet op regioniveau.